

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

зб. театральних п'єс о. Івана Озаркевича, Івана Вітошинського, о. Івана Наумовича, о. Юстина Желехівського та о. Миколи Устияновича музичних творів Михайла Вербицького, пресових рецензій та спогадів. – Перемишль, 2004. – Т. V. – 532 с.

7. Загайкевич М. Михайло Вербицький: сторінки життя і творчості / М. Загайкевич. – Львів, 1998. – 145 с.

8. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини XIX ст. / М. Загайкевич. – К., 1960. – 189 с.

9. Коломієць Р. Феномен Коломийського театру. Практика неймовірностей / Р. Коломієць. – Івано-Франківськ, 2010. – 143 с.

10. Лисько З. Піонери музичного мистецтва в Галичині / З. Лисько. – Львів – Нью-Йорк: Вид-во М.П. Коць. 1994. – 143 с.

11. Михаць М. Роль і значення Миколи Лисенка у становленні першої української народної опери “Наталка Полтавка” / М. Михаць // У вінок шани корифеям. – Дрогобич: Коло, 2003. – С. 76–85.

12. Проскураков В, Ямаш Ю. Театр “Руська Бесіда” / В. Проскураков, Ю Ямаш // Театральна бесіда № 1. – Львів, 1991. – С. 4–22.

13. Хоткевич Г. Театр 1848 року. – Х.-К., 1932. – С. 8–12.

14. Чарнецький С. Нарис історії Українського театру в Галичині / С. Чарнецький. – Львів, 1934. – 253 с.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2014

УДК 0.02.2:659.4(075.8)

Римма Редчук, викладач Луцького інституту розвитку людини Університету “Україна”

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

У статті автор аналізує підходи до розв’язання проблеми формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій у науково-теоретичних працях вітчизняних і зарубіжних учених.

Ключові слова: формування, готовність, майбутні фахівці з документознавства, професійна взаємодія, сфера соціальних комунікацій.

Літ. 10.

Римма Редчук, преподаватель Луцкого института развития человека Университета “Украина”

СОВРЕМЕННЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ДОКУМЕНТОВЕДЕНИЮ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ ВЗАИМОДЕЙСТВИЮ В СФЕРЕ СОЦИАЛЬНЫХ КОММУНИКАЦИЙ

В статье автор анализирует подходы к решению проблемы формирования готовности будущих специалистов по документоведению к профессиональному взаимодействию в сфере социальных коммуникаций в научно-теоретических трудах отечественных и зарубежных ученых.

Ключевые слова: формирование, готовность, будущие специалисты по документоведению, профессиональное взаимодействие, сфера социальных коммуникаций.

Ryma Redchuk, Lecturer of Lutsk Institute of Human Development of University “Ukraine”

MODERN VIEW ON A PROBLEM OF FORMING READINESS OF FUTURE DOCUMENTATION SPECIALISTS TO PROFESSIONAL INTERACTION IN SOCIAL COMMUNICATION AREA

In the article the author analyses ways to the decision of a problem of forming of readiness of future specialists in documentation science to the professional interaction in the social communications sphere in theoretical works of Ukrainian and foreign scientists.

Keywords: forming of readiness, future specialists in documentation science, professional interaction, social communications sphere.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство вимагає від своїх громадян і особливо молоді активного розкриття і прояву власного потенціалу у різних сферах життєдіяльності і виробництва, творчого використання знань з урахуванням особливостей ситуації.

З позицій сьогодення професійну діяльність необхідно орієнтувати на майбутнє, на новітні досягнення науки. Саме в цьому випадку формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій орієнтовано на

підготовку особистості, здатної творчо мислити, саморозвиватися, сприймати, створювати та впроваджувати нове. Сучасним суспільством висуваються усі нові вимоги до різних соціальних інститутів, головних з яких справедливо визначена освіта. Вона представлена новою освітньою парадигмою, що визначає умови, які спрямовані на формування і розвиток особистісних якостей людини. У сучасний період система вищої професійної освіти розвивається з урахуванням нових ціннісних орієнтирів суспільства, спрямованих на суб'єктну позицію, діалогічну культуру, внутрішню і зовнішню інтеграцію взаємодії, а також мобільність, конкурентоспроможність, компетентність його суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі питання, пов'язані з підготовкою майбутніх фахівців з документознавства у вищій школі, ґрунтовно досліджували вітчизняні (Н.А. Гайсинюк – педагогічні засади підготовки документознавців в умовах інформатизації суспільства; Г.Д. Малик – педагогічні умови реалізації компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутнього документознавця, Н.С. Назаренко – формування комунікативної компетентності майбутніх документознавців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін; Ю.Л. Романишин – формування готівності майбутніх документознавців-менеджерів до професійної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій) та російські (І.М. Баштанар – формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців-документознавців у вищій школі; П.В. Беспалова – формування інформаційно-технологічних компетенцій майбутніх фахівців-документознавців у вищих навчальних закладах; Р.А. Коканова – дидактична модель формування професійної компетентності фахівця у галузі електронного документообігу в сучасному вищому навчальному закладі) вчені.

Мета статті полягає у розкритті сучасного погляду на проблему формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій.

Виклад основного матеріалу. З позицій сьогодення розвиток світової економіки активно вплинув на зміну у професійній сфері, створивши попит на раніше незатребувані професії. Однією з таких професій сьогодні є професія фахівець з документознавства, яка спрямована на роботу з різною документацією у сфері діловодства. З розвитком нових основ економіки, коли в країні з'явилася значна кількість державних і недержавних архівів з величезним документообігом, потреба підприємств у висококваліфікованих

фахівцях у галузі документознавства фахівцях різко зростає.

П.В. Беспалова вказує, що професійна діяльність фахівця з документознавства є інформаційною, оскільки полягає у роботі з документованою інформацією і використанням усіх видів інформаційних технологій [1, 3].

У сучасний період ринкова конкуренція змусила звернути увагу на необхідність побудови інформаційних систем, які забезпечують використання інформації для ухвалення рішень. Без впорядкованої документації стало неможливе ефективне управління організацією. Тому виникла гостра потреба у такій діяльності, як документаційне забезпечення управління. З'явився попит на сучасні системи документаційного забезпечення управління в органах державного управління і особливо у в комерційних організаціях. Крім того, розвиток політичних, економічних, торговельних зв'язків України із зовнішнім світом сприяє тому, що перед вітчизняними підприємствами постають завдання дотримання міжнародних стандартів у галузі обміну інформацією і документацією. Для цих цілей на підприємствах різних форм власності в організаційній структурі підприємств створюються служби, головна функція яких полягає у забезпеченні процесу управління (ухвалення рішення) документованою інформацією.

В Україні спеціальність “Документознавство та інформаційна діяльність” виникла наприкінці ХХ століття. Новий етап у розвитку вітчизняної спеціальності, як вважає О.О. Карпенко, “почався в 1990-х роках під впливом зовнішніх політичних і внутрішніх соціально-економічних факторів, які зумовили зміни в роботі з документами в умовах інформатизації країни. Інтеграція України у світовий інформаційний простір зумовила необхідність у фахівцях-документознавцях, кваліфікація яких має бути адекватною сучасним вимогам роботи щодо документної інформації” [3, 9]. Саме це вплинуло на зміну назви цієї спеціальності в Україні – “Документознавство та інформаційна діяльність”

На даний час в Україні, як вказують А.В. Луговой, В.І. Дудка, В.В. Ємець та Н.В. Рилова, відсутній єдиний підхід до підготовки фахівців за спеціальністю “Документознавство та інформаційна діяльність” [5]. Науковці підкреслюють, що наявність різних стартових позицій в цьому питанні призвела до того, що підготовка фахівців за спеціальністю “Документознавство та інформаційна діяльність” йде трьома шляхами:

- поглиблене вивчення сучасних паперових документів різних видів і типів, методи роботи з

ними та їх запис на електронні носії – цей підхід використовується в вищих навчальних закладах, для яких ця спеціальність є продовженням діловодства, архівістики або спеціальностей історичних спрямувань;

- поглиблене вивчення електронних сховищ даних, електронні документи, електронний документообіг і сучасні методи отримання, обробки, зберігання та передачі документної інформації – цей підхід використовують політехнічні ВНЗ;

- синтетичний підхід – спроба в навчальному плані об'єднати в різних співвідношеннях перший та другий підходи [5].

Вивчення розвитку спеціальності дозволяє виділити дві спеціалізації:

- документознавство (саме через неї спеціальність була свого часу віднесена до напрямку “Культура”, де і залишається);

- інформаційна діяльність (у Росії є така спеціальність, і вона включена до напрямку “Менеджмент”).

В Україні одним із перших навчальних закладів, що переорієнтовався на нові вимоги часу став Харківський державний інститут культури (з 1998 р. – Харківська державна академія культури). Як вказує І. Тюрменко, у 1995 році на базі бібліотечного факультету там була відкрита спеціальність “Документознавство та інформаційна діяльність” [9]. Розвиток спеціальності призвів до появи самостійного наукового напрямку – соціальних комунікацій.

Підготовка спеціалістів з документознавства в Україні, як зазначає І. Тюрменко, має ту особливість, що кожний навчальний заклад враховує профіль свого навчального закладу та певною мірою – “моду на професію”, що виявляється у присвоєнні відповідних кваліфікацій [9].

У 1994 році кафедра документознавства Київського державного інституту культури на той час була єдиною в Україні і тому була визначена експертом у фаховому ліцензуванні. У Київському державному інституті культури здійснювалась підготовка лише з однієї спеціалізації спеціальності 7.020105 – “Документознавець-архівіст”. Як зазначає І.Д. Нілова, напрям “культура”, в якому була визначена спеціальність “Документознавство та інформаційна діяльність”, був сприйнятий інститутом культури у вузькому розумінні: документ як свідчення попередніх епох, як матеріальний об'єкт архівно-музейної технології, що в свою чергу, породило конфлікт між означеною спеціальністю і спеціальністю “Бібліотекознавство і бібліографія” [6]. Почалися дебати з приводу правомірності запровадження

спеціальності 7,020105, яка (з точки зору бібліотекознавців) дублювала їх спеціальність. І.Д. Нілова вважає, що такий стан справ вимагав ґрунтовного обговорення, яке і відбулося в травні 1995 року на базі Харківського державного інституту культури [6].

Розвиток техно-технологічних засобів зв'язку кінця XIX – початку XX століття (телеграф, телефон, радіо) обумовив увагу теоретиків гуманітарних наук до цієї сфери знань, що отримала згодом визначення як теорії комунікацій. На думку Д.В. Кіслова, “поняття “комунікація” і “комунікації” як наукові, практичні та правові терміни й самостійний напрям досліджень своїм останнім черговим народженням зобов'язані початку XX століття, хоча вивчення цього феномена було започатковано ще Платоном та Аристотелем” [4, 43]. Протягом перших двох десятиріч XX століття з'явилися похідні та прикладні назви: масові, політичні, соціальні комунікації.

Аналіз літератури показав, що поняття “соціальні комунікації” трактується по-різному. Його визначають: як “таку систему суспільної взаємодії, яка включає визначені шляхи, способи, засоби, принципи встановлення і підтримання контактів на основі професійно-технологічної діяльності, що спрямована на розробку, провадження, організацію, удосконалення, модернізацію відносин у суспільстві, які складаються між різними соціальними інститутами, де, з одного боку, у ролі ініціаторів спілкування найчастіше виступають соціально-комунікаційні інститути, служби, а з іншого – організовані спільноти (соціум, соціальні групи) як повноправні учасники соціальної взаємодії” (В.В. Різун, 2011) [8, 7]; як “галузь знань, що вивчає організаційно впорядковану систему документів, їх масиви, продукти засобів масової комунікації та інформаційні технології, що забезпечують реалізацію інформаційних процесів і намірів при безпосередній участі членів комунікативного процесу” (О.М. Холод) [10, 35].

Визначаючи основні вимоги до формулювання дефініції терміна “соціальні комунікації”, В.В. Різун (2010) запропонував такий перелік елементів: 1) “різні види організованої публічної інституціалізованої взаємодії (комунікаційної діяльності) у суспільстві між соціальними інститутами й споживачами відомостей, які продукуються, зберігаються та поширюються цими інститутами; 2) за допомогою комунікаційних технологій та технологічно визначених каналів, способів і засобів зв'язку; 3) при наявності виробництва відомостей (соціальної інформації); 4) які створюються залежно від потреб, мети, завдань

і стратегічно спрямовані на формування соціального поля, громадської думки, впливають на прийняття рішень у соціумі; 5) це такі види комунікаційної діяльності, які передбачають утворення суспільної комунікаційної системи, що функціонує за законами спілкування і включає соціальнокомунікаційні інститути, тобто такі соціальні інститути, які спеціалізуються на комунікаційній діяльності” [7, 35 – 36].

У науковому обігу слід вживати термін “соціальні комунікації” тільки в множині. Як вказує О.М. Холод, “при цьому слід мати на увазі, що термін має два таких значення: 1) соціальнокомунікаційний інжиніринг (процес створення, прогнозування, адаптація і реалізація комунікаційних технологій, стратегій і моделей соціальної дії, взаємодії і стосунків між соціальними фігурантами (суб’єктами й об’єктами) з метою здійснення маніпуляції (позитивного або негативного впливу); 2) наукова галузь “соціальні комунікації” (елемент науки як творчої діяльності з отримання нових знань і результат цієї діяльності у вигляді цілісної системи знань, сформульованих на основі певних принципів; система знань про закономірності розвитку природи, суспільства і мислення)” [10].

На нашу думку, готовність майбутнього фахівця з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій є багатоаспектним і багатоплановим феноменом, який має у своєму змісті як особистісні, так і діяльнісні характеристики.

У Росії нараховується понад 100 вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців з документознавства і документаційного забезпечення управління, значна кількість середніх навчальних закладів і навчальних центрів (у тому числі недержавних), які зайняті в цій сфері навчання. Нині склалася система підготовки у рамках спеціальності вищої освіти 032001 “Документознавство і документаційне забезпечення управління”. Напрацьовані кваліфікаційні вимоги фахівців з документознавства, які містяться у Державному освітньому стандарті цієї спеціальності і оновлюються разом з оновленням останнього. Єдиний кваліфікаційний довідник посад керівників, фахівців і службовців також містить кваліфікаційні вимоги до фахівців з документознавства.

У Білорусії у 2001 році на історичному факультеті Білоруського державного університету відкрито відділення “Документознавство і інформаційне забезпечення управління”, на якому було розпочато підготовку таких кадрів.

Аналіз розвитку документознавства в інших країнах, який провела І. Тюрменко, свідчить, що ця спеціальність не є масовою, а скоріше вузько

спеціалізованою [7]. Росія, Литва, Канада виробили свою освітню концепцію. Зокрема, в Канаді лише в Університеті Квебеку у Монреалі (Département d’histoire de l’Université du Québec f Montréal) на базі кафедри історії Гуманітарного факультету на бакалаврському рівні ведеться підготовка за суголосною спеціальністю – управління документацією та архівами. Навчання передбачає вивчення таких дисциплін, як управління документообігом, управлінське документознавство, діловодство, архівна справа, електронний документообіг, комп’ютерна підготовка, методи оцінки цінності документів, у тому числі і архівних, документальні комунікації тощо.

Висновки. Професія фахівець з документознавства на даний момент переживає новий етап свого розвитку, стає абсолютно новою професією і спеціальністю. По суті, це професія працівників-інтелектуалів, які володіють процесами створення, пошуку, переробки, збирання, збереження і використання документів та інформації у будь-якій сфері суспільного життя, навичками розповсюдження інформаційно-документаційних знань та технологій. В Україні підготовка майбутніх фахівців за спеціальністю “Документознавство та інформаційна діяльність” ведеться 23 вищими навчальними закладами. Серед них класичні університети, університети культури, гуманітарні, економічні та політехнічні університети. Готовність майбутнього фахівця з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій розглядається як специфічна професійна характеристика особистості, що включає наявність професійно орієнтованих знань про комунікаційні технології, особливості ділової поведінки, спектру умінь та навичок спілкування, письмової та усної презентації наукового та практичного матеріалу, комплексу особистісних якостей, що забезпечать конкурентоспроможність та мобільність фахівця

1. Беспалова П.В. *Формирование информационно-технологических компетенций будущих специалистов-документоведов в вузе: автореф. на соискание учен. степени ... канд. пед. наук: 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования” / П.В. Беспалова. – Челябинск, 2011. – 21 с.*

2. Кавуненко Н.В. *Визначення змісту та структури особистісної готовності до професійної діяльності / Н.В. Кавуненко. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mp2.umo.edu.ua/wp-content/uploads-/2012/04>*

3. Карпенко О.О. *Концепція професійного спрямування: [навч. посіб. для студ. спец. “Документозн. та інформ. діяльність”]* /

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

О.О. Карпенко. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т “Харк. авіац. ін-т”, 2008. – 48 с.

4. Кіслов Д.В. Політична безпека масових комунікацій: [монографія] / Д.В. Кіслов. – К.: Вид-во “М.П. Леся”, 2010. – 208 с.

5. Луговой А.В. Особливості підготовки фахівців зі спеціальності “Документознавство та інформаційна діяльність” / А.В. Луговой, В.І. Дудка, В.В. Семець, Н.В. Рилова. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kdu.edu.ua/statti/2008-6-1/137.pdf>

6. Нілова І.Д. Спеціальність “Документознавство та інформаційна діяльність”: історія становлення і розвитку в Україні / І.Д. Нілова. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dmeti.dp.ua/file-kdoczn-10531.pdf>

7. Різун В.В. До питання про соціальнокомунікаційний підхід у науці / В.В. Різун // Комунікація. – 2010. – № 1. – С. 35 – 36.

8. Різун В.В. Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій / В.В. Різун // Світ соціальних комунікацій. – 2011. – Т. 1. – С. 7 – 10.

9. Тюрменко І. Підготовка фахівців з документознавства в Україні: досвід та перспективи розвитку / І. Тюрменко. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14518/1/69_150-151_maket-ena-ntb\(099\).pdf](http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14518/1/69_150-151_maket-ena-ntb(099).pdf)

10. Холод О.М. Соціальні комунікації: соціо- та психолінгвістичний аналіз: [навч. посіб.] / О.М. Холод – Львів: ПАІС, 2011. – 220 с.

Стаття надійшла до редакції 21.10.2014

УДК 378.147:004

Людмила Матвійчук, асистент кафедри комп'ютерних технологій
Луцького інституту розвитку людини Університету “Україна”

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розкрито значимість окремих теоретичних підходів у формуванні професійних знань майбутніх фахівців. З'ясовано, що використання когнітивістського підходу зумовлено виявленням як теорія знання і пізнання на філософському рівні, оскільки професійні знання є невід'ємною і чи не найбільш суттєвою складовою професійної компетентності майбутнього фахівця. У межах компетентнісного підходу простежено взаємозв'язок ключових компетентностей майбутнього інженера-програміста, ІКТ і професійних знань.

Ключові слова: професійні знання, інформаційно-комунікаційні технології, компетенція.

Табл. 2. Літ. 4.

Людмила Матвійчук, асистент кафедри комп'ютерних технологій
Луцького інституту розвитку людини Університету “Україна”

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОБЛЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СРЕДСТВАМИ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

В статье раскрыто значимость отдельных теоретических подходов в формировании профессиональных знаний будущих специалистов. Выяснено, что использование когнитивного подхода обусловлено выявлением как теория знания и познания на философском уровне, поскольку профессиональные знания являются неотъемлемой и наиболее существенной составляющей профессиональной компетентности будущего специалиста. В рамках компетентностного подхода прослежена взаимосвязь ключевых компетентностей будущего инженера-программиста, ИКТ и профессиональных знаний.

Ключевые слова: профессиональные знания, информационно-коммуникационные технологии, компетенция.

Ludmyla Matviychuk, Assistant Professor of Computer Technology Department
Lutsk Institute of Human Development of University “Ukraine”

THEORITICAL APPROACHES TO THE PROBLEM OF EXPERT TRAINING MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

The article deals with the importance of specific theoretical approaches to the formation of professional knowledge of future professionals. It has been found that the use of cognitive approach due to the discovery of a theory of knowledge and learning at the philosophical level, because expertise is essential and perhaps the most essential component of professional competence of future specialists. Within the competency approach traced the relationship of key competencies future software engineer, ICT and professional knowledge.

Keywords: professional knowledge, information and communication technology competence.

Постановка проблеми. На професійних моделях нового уявлення сьогоденній день вища освіта майбутнього фахівця, наприклад головним таким пропонує велику кількість ідей та питанням є саме підготовка майбутніх фахівців